

Il-Bambin tal-Blat

Paul P. Borg

Din li ġejja hi silta mir-rumanz Il-Kmandament numru Hdax, it-tieni volum, li ppubblikajt fl-2013. Fih nisthajjel ġuvnott Malti msejjaħ Mosè li jisthajjel li hu mġiegħel minn Alla biex iżid kmandament ieħor mal-Għaxra li ngħataw lil Mosè tal-Kotba Mqaddsa fuq il-muntanja Sinaj. Mosè l-Malti ikun iffissat jiġġerra madwar Malta jara fejn qed issir ħsara lill-ħolqien u jara kif jagħmel jiddefendih. Ukoll jekk bħala l-awtur tar-rumanz, jiena nemmen li l-vjolenza mhix f'lokha, xi drabi dan Mosè li ħloqt jiena taqbiżlu ċ-ċinga meta jara li bil-kelma t-tajba ma jista' jsir xejn.

Bħalma suldat tal-gwerra jkollu joqtol għal pajjiżu, hekk ukoll Mosè l-Malti tar-rumanz ħafna drabi jhossu li jkollu joqtol għall-ambjent Malti u għall-ħolqien!

Meta jgħaddu l-festi tas-sajf kollha u jibda jinxtamm riesaq u joqrob il-Milied ma' kull ġimgħa li tgħaddi, Mosè kien jitla' fuq banketta, idendel xi karti tal-kulur matul l-intrata, u fis-salott kien jarma nitfa ta' presepju li kien ilu għandu minn żmien il-Mużew. Għall-ewwel ir-riha tal-kartapesta kienet tabilhaqq timpesta kullimkien, imma matul is-snin ir-riha marret u baqa' biss il-presepju umli u sempliċi jixgħel it-tifikiriet ta' żmien bla ħsieb ta' xejn.

Mosè ħares lejn il-Bambin u ma setax jifhem kif fi ċkunitu kien jarah hekk sabih meta fil-fatt kien ikrah, werċ, mibrux, qadim. Ġanni kien fuq banketta, minn taħt ħarstu lejn Mosè.

"Nixtru ieħor xi darba..." qal bħallikieku biex jaqbel mal-ħsieb ta' Mosè dwar bambin ikrah.

Mosè donnu lanqas kien jaf li tkellem missieru, imma bħallikieku jtkellem waħdu qal,

"Dol-bambin mhux tat-tafal? Halliena għal riħna..." kompli. Il-missier ma fehmx.

Dan x'Alla kien li ħoloq lil din il-gżira u ma ħax ħsiebha aktar? Iż-żagħżuġ baqa' jaħseb waħdu. Kultant leħnu jinstama, ta' kultant igedwed waħda. Jaf dan Alla x'kien qiegħed jiġri fuq dil-gżira, jew ma jafx?

Il-missier ikkonfonda. Kelliex raġun martu taħseb li Mosè tagħhom kien qiegħed iħoss rasu? Biżżejjed wieħed jiffissa fuq xi haġa biex jinqaleb moħħu ta' taħt fuq!

Mosè kien qiegħed iħares lejn il-Madonna u San Gużep, xbihat taflija grotteska huma wkoll. Imma Mosè lilhom kien irid. Lilhom kien jara aċċettabbli, lilhom kien irid jara biex jagħtu sens lil dak li kien iħoss Milied wara ieħor. Bambin tat-tafal, ommu u missieru tat-tafal, għagina tat-tfulija li tibqa' għagina sa ma wieħed jixjieħ u tgħaffiha kif jidhirlek.

"Dal-qahba tafal tgħaffi kif trid..." kien qiegħed jgħid.

"U issa nixtru ieħor għedtlek..."

"X'igifieri nixtru ieħor?" ħatfu Mosè. "Dok tat-tafal apposta biex inkissruh kif irridu u biex ngħawguh kif irridu!"

Madonna tal-Karmnu, ħaseb Ġanni. Dan x'qiegħed jagħtih Mosè.

"M'intix tara missier," għajjat ibnu. "Imma kemm aħna ċwieċ! M'intix tura li jeqblilna jkullna dan Alla tat-tafal biex nitnejku bih kemm irridu għax tafal mhux blot iebes!"

Ġanni radd salib.

"X'inti tgħid Mosè?"

U dak li kien qiegħed jiġri r-razzett, ħaseb Mosè waqt li ttawwal 'il barra mit-tieqa jara x-tita traxxax u ttektek imtajra mir-riħ.

"Missier, min iħores lejn ir-rezzett u l-umiltà u l-kruha tiegħew jaruwhom biss ftit sliem u ħemda naturoli, għax tqatta' inti siegħa ferħon, u min il-bini tar-rezzett u l-begħed bejnu u l-bqija tar-raħal jaruwhom biss gliegel ta' flus. Min jithenna bl-irwejjah jintnu mill-immiezel ta' demel - u min jintabaqlu l-gewwieni tiegħew għax il-miżbla hi hiss theddida għas-saħħa u għall-but u xejn xejn aktar. U dol-bambin tat-tafal werċ u ma jarox sewwa!"

"Tithadditx hekk Mosè," qallu missieru bla ma kien qiegħed isegwi xejn kliem ibnu. Kien qiegħed jara lil Mosè mibdul mill-ġdid, ħarstu bħal trid tinqala' minn wiċċu, rasu mgebbda 'l barra, leħnu baxx, iebes, sod, huġbejh mibrumin 'il fuq, dehra tal-biża', dehra li lill-istess

Festa 2020

missieru nisslitlu tregħida kiesħa matul ix-xewka ta' dahru.

"Qatt ma għedna dad-diskors haw' ġew..." kompla x-xiħ.

"Dok għax mejtin aħna!" ħatfu Mosè, leħnu fġat, qisu ġej minn qiegħ gerzumtu. Kelma kelma, bla għaġla ta' xejn ħalli x-xiħ jifhem sewwa. "Dok għax dan Alla gbejna ma jitharrekk waħda! Alla hu Alla. Alla mhux tafal! Alla tal-blot irid ikun!"

Imbagħad qabad il-bambin tat-tafal, ċkejken, mibruħ.

"Don blota għandu jkun u mhux tafal merħi!" U b'saħħa mimlija qilla waddab lill-bambin mal-art, qabeż fuqu, għaffġu, taħnu b'riġlu sa ma sar ftit tafal niexef.

"Issa mmur nixtri wieħed tal-blot mela!" qal il-missier, maħsud.

"Lew tal-azzor!" zied Mosè.

Mosè ma qal xejn aktar. Qabad u ħareġ 'il barra bla kliem u bla sliem. Dakinhar ma kienx xogħol u kelli f'moħħu jarma ftit id-dar għax kien riesaq il-Milied, imma kien jaf issa li l-Milied ma kienx jeżisti tassew, imma kienet ħlieqa fl-imħuħ biex Alla jibqa' tat-tafal u d-dar t'Alla tibqa' tal-kartapesta. Minkejja x-xita u r-riħ li kien qed jonfoħ, irħielha lejn ir-razzett u l-għelieqi ta' madwaru. Lejn ix-xfarijiet ta' rdum ma jersaqx, ħaseb. Imma fi ftit ħin kien qiegħed jġri fl-għelieqi, jipprova jnehħi d-dwejjaq li kienu qabduħ malli ra quddiemu għal sena oħra Alla fil-forma ta' statwa ċkejka tat-tafal. Minn taħt ir-riħ tal-mandra tal-bajtar, kien qiegħed iħoss ir-riħ jimbuttah minn ħabel għal iehor, ħassu jġri ferħan bħalma kien ilu jagħmel matul snin sħaħ, jaqa', jizloq, jidħak, iqum, iniggeż saqajh, jilgħab, jaqbeż, jiggieled u jimpika miegħu nnifsu, jitbiegħed mill-ħsara,

kburi li qiegħed f'tagħhom, kburi li dan kollu ta' missieru.

Imma issa kien jaf bil-kefija tar-realtà.

Dak ma kien xejn tagħhom. Dak kien biss imqabbel għandhom, u issa nqala' bniedem li jridu hu għalih, biex jibni fuqu, biex jizviluppah, biex itella' vile 'l hemm u 'l hawn. Issa seta' jġi xi ħadd b'saħħtu aktar mill-kitba li kienet ilha hemmhekk min jaf kemm-il sena u jgħidlu li dak kollu jridu hu. Issa jġu jaqgħu u jqumu minn dak li kien irid Alla dwar il-ħolqien tiegħu. Hekk jew hekk Alla kien għagna tat-tafal u xejn aktar! Kulħadd jagħmel bih li jrid. Alla Karnival. Re tal-Karnival tabilhaqq. Imponenti, kbir, suppost ibażza' imma jdaħħak minflok. Issa jġu xi żewġ periti jkejlu u xi żewġ skrivani mill-Belt, minn xi ufficċju kollu dokumenti u pjanti u lil missieru jgħidulu jdabbar rasu. L-irdum għall-izvilupp. Ix-xagħra għall-izvilupp. Tersaqx lil hemm aktar. Il-wied għall-izvilupp. Kollox għall-izvilupp.

Mosè kien qiegħed jġri u jaħseb, issa jaqbeż, issa jagħdab u issa jieqaf sogħbien ma' ħajt. Ir-razzett irid jinbidel, ħaseb. Ir-razzett ikun irid jinbidel u l-mogħdijiet koroh u maħmuġin kollha żlieq jagħmlu ċangatura tleqq barranija biex flok jimxu l-mogħoż u n-nagħaġ kollha ħmieġ u redus nieżel ma' saqajhom, jippassiġġaw nies għonja. Biex ma jinstamax il-ħoss melankoniku tal-kruxxun u tal-imgħažqa għajjiena, imma hemda ġdida u stramba.

Ix-xita madwar, traxxax u mtajra mill-irwiefen thalltet mal-frak irqiq tal-mewġ imkisser taħt l-irdum u mtella' 'l fuq mir-riħ. Mosè ma ssugrax jersaq lejn il-mogħdijiet ta' xifer l-irdumijiet, imma ġibed lejn in-naħa t'isfel tal-wied, mal-ġenb, qalb is-siġar tal-ħarrub. Hass xi ħaġa fih li mlietu bi dwejjaq kbar, swied

il-qalb li kien għoddu bikkieħ imma fl-istess nifs ħassu ferħan, donnu kuntent li qiegħed iħossu hekk imħawwad. Kien qiegħed iġarrab għal darb'oħra f'ħajtu l-misteru li ftit kienu jistgħu jifhmu: *il-ferħ u l-hena bla tarf li jnisslu fih id-dwejjaq stramb u s-swied il-qalb qalil tas-solitudni qalb il-widien u l-irdumijiet bix-xita madwaru, ir-riħ kiesaħ u s-sema iswed bħallikieku kulħadd u kollox kien qiegħed jifhem il-qawwa tal-waqt. Bħalli-kieku kollox fehem hu xi jrid. Donnu l-istess bebbux*

*L-irdum fl-inħawi tat-Torri t'Għajn Hadid
(Sors: Norbert Vella Photography)*

*L-irdum fl-inħawi tat-Torri t'Għajn Hadid
(Sors: Norbert Vella Photography)*

u qarsu qalb il-gebliet qodma qodma fehmu issa li kienet waslet siegħa mhux tas-soltu. Donnu issa kollox u kulhadd kien qiegħed iħoss li b'xi mod kien wasal żmien li qatt qabel, qatt qatt qatt f'milja sħiħa ta' snin ma kienu raw bħalu qabel. Donnhom fehmu l-ħtiegħa li jifirħu b'xulxin għall-aħħar darba għax sigħethom kienet riesqa ġmielha. Mhux sa jaraw xitwa oħra hekk, bħalma jinsabu lllum u issa. Issa kien riesaq żmien l-iżvilupp.

Dak mhux ir-ragħad imgħaddab tas-soltu li qiegħed jinstama' imma diġà t-tkarwit tal-gaffa mgewħa. Għax, isma', dak mhux tfaqqigh is-sajjetti imma ċ-ċekċik tat-tazzi tal-kristall għax il-kuntratti saru, il-kontijiet mexjin, il-bwiet intwieżnu sewwa u x-xaħam iddellek b'mod mill-aktar professjonali. U ara, dak mhux leħħ is-sajjetti fuq il-ħarrub jitbandal ferħan mar-riħ u l-ilma, lanqas il-beraq iċaqaq madwar il-pal bikkej tal-bajtar tax-xewk ġol-mandra, imma d-dawl tar-ritratti għax qiegħdu l-ewwel gebla tal-proġett ta' fejda kbira għall-ekonomija ta' dawn l-iskolli kbar kbar.

U dak mhux Toni l-ġar tagħkom inaqqax il-bħajra, imma xi hadd jilgħab il-golf għax flok xagħra għamlu korsa tal-golf. U ara, dak mhux missierek jilgħab man-naħal, lanqas nannuk bl-ixkora fuq spallejh jirraġa ż-żinguwa tal-mogħoż fix-xita, imma dak il-kappillan qiegħed ibierek il-gebla...

Iż-żagħżuġh beka. Mosè beka fil-ħemda, waħdu, fix-xita u r-riħ. Xtaqhom jifhmu lil ta' madwaru, xtaqhom għal darba jifhmu sewwa x'qiegħed jinħema għalihom. Xtaqhom jiċċaqalqu huma, imqar titheżzeż kemm kemm l-art ħalli tbażza' u tnaffar lil min ried ikisser dak is-sliem li kien hemm.

Il-qilla tal-ajru madwaru kienet l-aħħar sforz ta' min jaf fil-fond ta' qalbu li jiemu waslu fi

trufhom u kien jeħtieġ jiggranfa mal-ħajja bl-ispirtu tiegħu kollu kemm hu jekk saħħa m'għadx hemm fil-muskoli ta' ġismu. Ġaladarba ukoll Alla kien abbandunah. Le, ma kienx abbandunah Alla. Kien kellmu. Kien qallu bil-kmandament ġdid. Il-ħolqien. L-ambjent naturali. Kien jeħtieġ isir xi ħaġa, ħaseb Mosè mhawwad. L-ajru kien raġel xih jaf li qiegħed imut imma jibqa' jittama li xi mkien f'xi ħin sa tidher dik ix-xiħaġa li turih li qiegħed johlom ħolm ikrah.

Mosè beka fil-ħemda waħdu għax intebaħ li kellu jkun propju fi żmien li xi hadd kien xeħet għajnejh fuq dawk l-inħawi u kien għalhekk sa jigrilhom bħalma ġralhom ħafna nħawi oħra u jitbiddu għalkollox. Kellu jkun hu, mela, li jara x'jagħmel. Dil-problema ma kienet qatt quddiem nannuh, mela nannuh ma seta' qatt jiggildilha. Lanqas missieru. Ara kif f'ħafna bnadi fuq dawn l-iskolli u blatiet imkittfin inbnew binjiet bla qies. La kien hemm wisa' fl-imgħoddi mhux sa jkun hemm wisa' issa għas-sinjur? Kif jistgħu juru l-ħila u l-kobor tagħhom l-abitanti ta' dawn il-blatiet inkella? Kif jistgħu juru l-karattru Nisrani tagħhom inkella? La Alla ħallihom iwaqqgħu palazzi sbieħ u djar fini u qodma li kienu jiswew ħafna flus, taħseb li xi hadd sa joqgħod iħabbel rasu jaqbad iwaqqa' żewġ għarajjex tas-sejjieħ, ftit xorok ibbattmati u xi żewġ imwieżeb? Kemm tiflaħ tkun baħnan Mosè! Xi tridu jagħmel Alla nnifsu ġaladarba saħansitra knisja tħokk m'oħra bnew, f'dan il-karnival ħaj, waħda ikbar mill-oħra? Taħseb li xi hadd sa jiskrupla jwaqqa' razzett qadim ta' missierek xih, Mosè? Imbilli waħħaltha frasek li Alla mhux Re Karnival, taħseb Alla sa jiċċaqalq għal biċċa razzett? Jew għal ġieħ ħarrubiet?

Mosè beka fil-ħemda, waħdu waħdu waħdu u ma ħassx l-imluħa ta' raxx il-baħar u tad-dmugh tithallat max-xita niezla li żdiedet u qlielet. Ma ħassx il-kesħa tar-riħ. Ma rax il-gebel madwaru u l-mogħdijiet li ġarrewh bla ma jaf lejn xifer l-irdum. Ma setax jifhem. Għaliex kienu jridu jeqirdu dan l-irdum u dawn is-siġar u dawn ix-xagħri u dan ir-raba' kollu? Min jaf kemm-il bidwi ħadem hemmhekk, min jaf kemm il-ġlieda sehħet mal-furbani li kienu jinżlu taħt ir-riħ u jitilgħu jisirqu u jfarrku waqt li missirijietu ġġieldu u tqatlu biex hadd ma

Festa 2020

jirbħilhom lil arthom!

Mosè kien riesaq sewwa lejn ix-xifer ta' rdum. U meta ntebaħ fejn kien sejjer ma fehmux lil dak l-ieħor ġewwieni li ġebbd u 'l hemmhekk. Il-mewġ ta' taħt irriħ jtkisser mal-blatiet kien donnu għajjat li Mosè ma fehemx mill-ewwel x'kien qiegħed jgħajjat.

Imbagħad mesaħ għajnejh u ra l-inutilità ta' kulma kien jittanta jagħmel. Fehem il-ħtieġa li t-tibdil inevitabbli ma jsirx kemm idum ħaj hu. Fehem il-ħtieġa li dak li kien miktub sa jkollu jsir. Fehem kemm kien ġifa hu. Fehem il-kilba tal-mewġiet. Fehem għaliex kien

wasal sa dak ix-xifer. Hass il-buffuri tar-riħ jimbuttawh imidd pass ieħor għal isfel; hass l-ieħor ġo fih jiġġieled miegħu u jgħajjatlu jersaq lura għax hu mhux ġifa, hu m'għandu jkun qatt ġifa, hu għandu jiġġieled, ukoll jekk jaf li sa jitlef żgur.

U fl-istess nifs ra kemm kellu raġun il-kappillan meta qallu li ħadd ma seta' jagħmel xejn. Ra kemm kien baħnan iħabbat rasu fuq biċċtejn irqajja' ħamrija u żewġ ħarrubiet xjuħ u xi tużżana gremxuliet u qniefed u sriep. Fehem kemm kien baħnan li qiegħed hemmhekk jixxarrab u jhoss il-bard mikdud għall-wied u għar-razzett, meta kien ikunlu aktar ta' ġid jekk jinxtehet quddiem it-telewixin idawwar xi film u ma jaħseb xejn xejn xejn.

Issa xiber jew tnejn biss fadallu biex jasal sa fejn il-mewġ u jintahañ mal-blatiet t'hemm isfel, u ma kien jara jsir ebda tibdil madwaru li kieku jfettillu jmid il-pass li jmiss! Ma kien jara ebda gaffa twitti l-inħawi. Biċċa pass biss kien jonqsu u ma jkollu ebda inkwriet ieħor!

Mosè beda jibki aktar għax fehem li kien ġifa, ħila ma kellux. Mhux biss ma kellux ħila jersaq aktar biex jinsa kollox, imma ħassu jtkexkex jaħseb x'kien qiegħed jhewden. U resaq lura.

Hass il-kesħa madwaru. Kien hemm il-kesħa qawwija tal-bejn ħaltejn ta' min irid u ma jafx x'irid. Ta' min irid jitharrek u ma jafx x'jaqbad jagħmel. Ta' min jinkedd jisma' bl-ingustizzji u ma jafx kif jista' jiġġildilhom għax dgħajjed, bla mezzu u bla flus. Imma fehem f'daqqa waħda li ma riedx ikun biss żagħżuġh ieħor fuq dawn l-iskolli u xejn aktar. Hass xi ħaġa fih tfaqqa' f'salt; ħassu jtriegħed bil-biża' kbir li qabdu. Hassu kalm imma feroċi. Hass geddumu bħal jitfaqqam 'il barra. Hass għadab kbir

It-Torri t'Għajn Hadid
(Sors: Norbert Vella Photography)

ikkoncentrat ġo fih. Mosè ma riedx aktar ikun biss żagħżuġh ieħor f'Malta mikula bl-aljenazzjoni u bl-apatija. Ma riedx ikun żagħżuġh, miskin jaf jaħseb imma ma jafx jiċċaqlaq. Mosè ried ikun ġellied daqs l-għassiesa tal-qedem fit-torrijiet jitqabdu mal-għedewwa. Issa l-għadu mhux aktar furban barrani, imma hu Malti. Traditur ta' pajjiżu. Ma riedx aktar jibqa' ċass. Il-ħamrija, kull traba hemm fuq kienet ħamrija qaddisa, trab sagru, imsoqqi bid-demm ta' Maltin bħalu li kienu ċarċru ħajjithom biex illum hu jgħix ħieles u biex l-art tkun tiegħu. Ma jistax ikun li jkun il-ġifa hu. Kien sa jkollu jiċċaqlaq. Il-qilla li ħass tfaqqa' ġo fih ma kien sa jkun jista' jrażżanha b'xejn issa. Hass għajnejh ħodor ħodor jaqbzulu 'l barra. Issa kien sa jkollu jitharrek biex ma jaħrabx mill-problema. Ma jkun ġifa qatt issa. Huġbejh jinbarmulu 'l fuq.

Ma kienx sa jibqa' żagħżuġh ma jaf jagħmel xejn xejn għajr jgħajjat u jħambaq u jwerżaq bħall-bqija tal-Maltin waqt li ħaddieħor jibqa' għaddej bil-gaffa mnejn irid u jiftillu hu sewwasew minn fuqu. Issa mhux aktar rieqed u mutu bħall-oħrajn.

Mosè mexa lura, maħsud għall-ħsibijiet li sab ruħu mgħaddas fihom. Kien jaf li kien wasal il-waqt tiegħu issa. Triegħed bil-bard li qabdu. Ma jimpurtax jekk jitlef. Ma jimpurtax. Imma l-gaffa mhux sa jħalliha tgħaddi minn fuqu. Kienet waslet sigħetu.

Qalbu ħebbritu lil Mosè Malti li kien wasal żmien it-traġedja tal-irdumijiet f'Għajn Hadid. Kien issa żmien it-traġedja tal-irdumijiet fuq dawn il-Gzejjer. Ma jistax ikun jibqa' jinqered il-ħolqien. Ma jistax ikun aktar.

Issa bambin tal-blat, mhux tat-tafal aktar.